

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՌՆԻԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ ԸՆԲԱԹ 22 ՅՈՒՆԻՍ 1868

ԹԻՒ 834

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ. 22 ՅՈՒՆԻՍ

Երբ որ քաղաքական կացութիւնը միևնոյնն է. այսինքն ծանր խնդիրները, (որոց համար զինուորական մեծ պատրաստութիւններ եղան և կըշարունակուին ըլլալու) անընդ կը մնան միշտ. այսու ամենայնիւ պաշտօնական ամեն օրադիրները, նմանապէս ոչ պաշտօնական լրագրաց մէկ մասը չեն դադարիր հաստատելու թէ աշխարհիս խաղաղութիւնը անխնդ պիտի մնայ:

Բնութիւնը զօրաբանական հրամանատար մօտիւ Միջ զօրավարը բարեպատեհ ան թի մը մէջ ատենախօսութիւն ընելով ըստ. «Մեր դրացիները (դադարեցիները) դիտեն թէ միտք չունինք ոչ ուրիշին վերայ յարձակելու և ոչ թողնալու որ ուրիշը յարձակի մեր վերայ»։ «Կամայապէս Կաղղիոյ պիւնձէին վրայք եղած յայտարարութեանը մէջ՝ որ մօտ օրերս կարգացուցաւ օրէնսդրական ժողովոյն մէջ այսպէս գրուած է. «Կաղղիան ոչ մէկու մը կը սպառնայ և ոչ մէկէ մը կը վախճայ. այլ կուզէ զնազաղութիւն»։

Այս յայտարարութիւնները խաղաղասիրական են, կըսեն շատ լրագիրներ, և կը յաւելուն թէ անոնց հաւատ չեն ձեռնարկները պէտք է որ հակառակութեան ոգիէ մը զրգոնալ ըլլան։ Սաղոյ է թէ տեղութիւնները կաշխատին հետեւեցնելու զպատեհազմը որ չափ որ կարելի է, այսու ամենայնիւ վերոյիշեալ յայտարարութեանց մէջ մեք աւելի սպառնալիք կը տեսնենք քան թէ հաշտութիւն ոգի մը քանդի Բրուսիան իւր դրացիին զաղղիացւոյն կերպիւ իւր ըսել կուզէ թէ. «Ինչքա՞նչ զուլիք ժողովէ, զիս ատչէ Բրուսիան մի՞ գիտնար, այժմ շատ զօրաւոր եմ և գոյցէ քեզմէ աւելի, ուստի թող պիտի չտամ քեզմէ իմ վերայ յարձակիս զանազան պատճառաւ»։

Միւս կողմանէ Կաղղիան ալ զրեթէ պատասխանել կուզէ թէ. «Ո՞ր Բրուսիա, որչափ ալ զօրաւոր ըլլաւ, զարձակ ես քեզմէ չեմ վախճար»։

Հիմա այսպիսի սպառնական յայտարարութիւններն են, զորս խաղաղասիրական կանուանեն. ուստի առնոց վերայ հիմնեալ վստահութեան ինչարժէք ունենալը թող մեր ընթերցողները դատեն։

Մեր վիճակը մէջ թէ պէտեւ քիչ մը զրգոնութիւն կայ, որ քնական է այսպիսի արտաքին կարգի պարագայի մը մէջ, սակայն հասարակաց բարեկարգութիւնը և հանդարտութիւնը անմիտ մնացին միշտ. Բարձրա. Միւս իշխանը՝ որ սպանեալ Միքայէլ (Ս)պրէնովիչ իշխանին եղբորդին է և Փարիզ կը գտնուէր իւր ուսմունքը կատարելադործելու համար, ամառը իւր վերադարձաւ ի Պէլլուտ, ուր մեծ սիրով և ուրախութեամբ ընդունուեցաւ թէ պաշտօնական խորհրդերէ և թէ հասարակ ժողովրդէն։ Զայտին է թէ այս ծաղկահասակ իշխանը՝ ըստ կտակի հանդուցեալ Միքայէլ իշխանին՝ իւր յաջորդը պիտի ըլլայ. այսու ամենայնիւ պէտք է որ Մեր վիճակի ազգային ժողովէն ընտրուի և ընդունուի. մանաւանդ որ յիշեալ զահաժառանգ իշխանը տակաւին չափահաս չէ. ուստի եթէ քուէից մեծագոյն մասը ձեռք բերելու ըլլայ, ինամականաց Խարհուրդ մի կազմել հարկ պիտի ըլլայ. որուն ձեռքը պիտի կառավարուի Մեր վիճակը. Բայց ըստ կարծեաց ոմանց՝ ինամական խորհրդոյ մի կառավարութեան բոլոր ժամանակը յիշեալ երկիրը պիտի չիրնայ հանդարտութեան երես տեսնելու։

Ըմառն Գին կերակի օրը Կ. Պոլսոյ Յունաց պատ. բիւրօքական մայր եկեղեցւոյն մէջ, նոյն ազգին Պատրիարքը հանդիսաւոր սուրբ պատարագ մատոյց վասն հանդստեան հոգւոյն սպանեալ Միքայէլ իշխանին Մեր վիճակը։ Եւս փառաւոր պաշտօնին ներկայ գտնուեցան, բաց ի Մեր վիճակի զօրծախտաբէն։

Խուսաց դեսպան վսե. Խնաթիւթ զօրապետը ընկերութեամբ տիկին Խնաթիւթին և դեսպանատան պաշտօնատարաց, Հէլլասոյի դեսպանը, մեծ Լորո. թէ իշխանը և խուսն բաղմունքիւն ժողովրդեան։

Խուսաց օգոստափառ Կայսրը՝ մանրասիրական ոգիէ շարժեալ, առաջարկած է Կաղղիոյ վեհափառ կայսեր, ինչպէս նաեւ բոլոր մեծ տէրութեանց՝ որ պէտքի ճայթուող նորահար գնդակները (balles explosives) որոնցմով հրացանը կամ ասրճանակը լեցուելով սոսկալի մնասնէր կը պատճառեն, չգործածուին ամենեւին զօրաբանական մէջ։ Կաղղիոյ կառավարութիւնը փութացաւ սիրով ընդունելու Լորո. սանդը կայսեր այս բարեգութեամբ առաջարկութիւնը, և տարակոյս չկայ թէ Բրուսիան ևս, ինչպէս նաեւ միւս տէրութիւնները պիտի չուշանան Կաղղիոյ օրինակին հետեւելու։

Երբ որ Կրեթէ ամեն օրագիրները զովութեամբ կը յիշատակեն Խուսաց մեծագոր կայսեր այս մարդասէր ընթացքը. օրուն համար ամեն ազգի և ազգի խորին երախտագիտութիւն կը պարտաւորին։

Բեզէրդպուրի պաշտօնական օրագիրը կայսերական ուսթոյ մի կը հրատարակէ, որով Խուսոյ օգոստիսեան ինքնակալը՝ 1866 Յունուարի 1էն յառաջ դատաւարաւոր քաղաքական յանցաւորաց պատիժները՝ ուրիշ թիւեալոյն պատիժներու կը փոխէ և կատարեալ թողութիւն ու ազատութիւն կը շնորհէ բոլոր օտարականաց, որոնք տակաւին աքսորեալ կը մնան Սիպրիայի ներքին կողմերը։

Խուսնուզի պէյութեան ելեմտական մատակարարութիւնը ձեռնահաս և հատաւարի մանանց ձեռքը յանձնուած չըլլալով, այս երկիրը պարտաւորեցաւ հետեւեցնել զանազան փոխառութիւններ ընելու. որով իւր պարտոյց զուարթ կը թափուի ծանրացաւ։ Այս պարտոյց մեծագոյն մասը զաղղիացի հպատակաց կը վերաբերի. սակայն առաջինացիք, բրուսիայիք և իտալացիք ևս մեծամեծ գումարներ առնելիք ունին։ Կաղղիոյ կառավարութիւնը՝ Խուսնուզի զանաչային այս ձախորդ կացութիւնը տեսնելով և զաղղիացի հպատակաց օգուտները պաշտպանել ուզելով առաջարկեց Պէյին՝ որ մասնաժողով մի կազմուի իւր երկրին զանաչային զորքերը հսկելու և կառավարելու համար։ Այս առաջարկութիւնը արդէն ընդունուած ըլլալով Խուսնուզի Պէյէն. Փարիզէ մէջ զըստնուող Լոյզիոյ, Իտալիոյ և Բրուսիոյ դեսպանները, մօտ օրերս ի խորհուրդ պիտի գումարուին արտաքին զործոց տեսուչ մօտիւ տը Մութիէին պաշտօնատեւնը՝ յիշեալ մասնաժողովոյն անգամները նշանակելու և անոր կանոնները հաստատելու համար՝ որով օտար տէրութեանց հպատակաց Խուսնուզի կառավարութեանն ունեցած առնելիք պիտի ապահովուին։

Լոյզիոյ բարձրա. Փոխարքայն՝ իւր արտաքին զործոց պաշտօնեայ վսե. Կայսր փաշային ձեռքը որ Լոյնտոն կը գտնուի այժմ, Լոյզիոյ կառավարութեանը առաջարկութիւն մի ըրած է. որուն նպատակն է Լոյզիոյ փոխարքային հին դաշնագրութիւնը փոխել և օրինաւոր նոր դատարաններ հաստատել։ Այս դատարանները իրաւասութիւն պիտի ունենան օտար տէրութեանց հպատակաց վերայ. կամ ուրիշ կերպիւ բացատրելով, օտար տէրութեանց հպատակաց դատերն ալ նոյն դատարանաց առջև պիտի տեսնուին ինչպէս որ երկպառակց զատերը. Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ, ի պատասխանի հարցման միտար Լոյնտոնը արտաքին զործոց պաշտօնեայ լորտ Սթանլէյ ըստ թէ այս խնդրոյ վրայք զգուշաւոր քննութիւններ կը ըլլան այժմ. որոց արդիւնքը պիտի ծանուցուի խորհրդանոցին։ Լոյնտոնուզի կը յուսացուի թէ վսեմա. Կայսր փաշային խնայի և ազգու բա.

նախօտութեամբ՝ Լոյզիոյ փոխարքային կառավարութեան այս օրինաւոր առաջարկութիւնը՝ շատ չանցած պիտի ընդունուի, ոչ միայն Լոյզիոյ և Կաղղիայէն, այլ և միւս ամեն տէրութիւններէն։

Լոյէն կը լսեմք թէ Լոյնտոնի վաճառականաց կողմանէ պատգամաւորութի մի ներկայացրէ լորտ Սթանլէյին, ինչքերով որ Կորին Վսեմութիւնը նպատամատոյց ըլլայ բարձրա. Փոխարքային առաջարկութեանը. որուն նպատակն է միմիայն դատարան հաստատել Լոյզիոյ փոխարքային մէջ ամեն ազգաց համար, թէ օտարականաց և թէ տեղացւոց։

Լոյնտոն տէրութեան և Լոյնտոնի կառավարութեան մէջ եղած բարեկամական մտերմակցութեանց նոր ապացոյց մի կը համարուի Փոխարքային հետեւեալ որոշումը. Կորին Բարձրութիւնը մօտ օրերս Լոյնտոն պիտի յուղարկէ իւր դաժաժառանգ որդին վսե. Իպրահիմ փաշան, որպէսզի այն տեղ զինուորագլուխ կը թուի։ Արտաքին զործոց պաշտօնեայ լորտ Սթանլէյ՝ բանիբուն և քաջ գնդապետ մի որոշեց իբրեւ դատարանի յիշեալ ծաղկահասակ իշխանին և հրաման տուաւ որ շուտով Մալթա երթայ. Կորին Փոխարքայական Վսեմութիւնը ընդունելու։

Լոյնտոն հրամարակուած վիճակագրական հաշուեցոյցակի մը համեմատ, 1867ին Լոյնտոնէն 126 միլիոն 300,000 լիւրա սթըրլինգ արժողութեամբ բամպակի գացրէ և Լոյնտոն. Այս ահազին գումարին վերայ՝ եթէ յաւելցնելու ըլլամք Լոյնտոնի ուրիշ զլիւսուր բերքերուն արժողութիւնները, զիւրաւ կրնամք գաղափար մի ունենալ յիշեալ երկրին անբաւ ճիւղութեանը վերայ, որ օրըստօրէ ևս առաւել կաճի բարձրա. Փոխարքային բարեխնամ և իմաստուն կառավարութեամբ։

Լոյնտոնի մեր յարգոյ բարեկամին տեղեկութիւնները ի մասին Հապէշտան գաջող Ս. Երուսաղէմայ նուիրակաց՝ մեր նախընթաց թուովը հրատարակեցինք. տեղեկութիւնները որոց ձեռք բերելու աշխատութիւնը, կըսէ մեր թղթակիցը, Լոյնտոնի սոս դանուող Ս. Երուսաղէմայ միտարանից կը վերաբերէ իբրեւ նուիրական պարտք մի. բայց հոգ տանող մի չգտնուեցաւ։

Զիշեալ մեր բարեկամը նոյն երկրին վրայք ուրիշ լուրեր ևս տուած էր մեզ. բայց ժամանակ և տեղ չունենալուս, այս անգամ չհրատարակեմք զանոնք։

Հապէշի բանտարկեալներուն մէկ մասը Մայիսի 28ին հասաւ Լոյնտոնի Կոնք ընդ ամենը 60 հոգի են եղեր, որոց մեծ մասը զերմանացի զործաւորներ ըլլալով, Սուէի հասնելուն զանազան զործքով աստ և անդ գացրէ են։ Լոյնտոնի հիւպատոս միտար Բէմըն սակաւ ինչ տկարութիւն ունենալով՝ դեռ Սուէի կը գտնուի, իսկ միւս զլիւսուր բանտարկեալներէն մէկ քանին 4-5 օր Լոյնտոնի գլխաւ մնալէ ետեւ, փութացին Լոյնտոն երթալու։

Միտար Բլատ գերմանացի քաղաքացի՝ որ սկիզբէն ի վեր միտար Բէմընի հիւպատոսին հետ բանտարկեալ էր, ծանրաբարոյ անձ մըն է, և միտար Բլատի խնամ քաղցր բնաւորութիւն ունի. որով երկուքն ալ յաջողք են Լոյնտոնի կայսեր առջև սիրելի ըլլալու, տեսակցելու անոր հետ և երբեմն սեղանակից ըլլալու։

Բլատը ինչ սուտ է, կըսէ միտար Բլատ, թէ Լոյնտոնի Լոյնտոնի թաղուհոյն հետ ամուսնանալ ուզելով և իւր խնդիրը մեծութեամբ համար բանտարկեալ էր Լոյնտոնից. այլ բուն պատճառը՝ միտար Բլատը ինչ ձեռք առ թաղուհոյն յուղարկած իւր նամակին պատասխանը չբերելն է, և այս դէպքէն սկսեալ զործը երթալով ծանրացրէ և մեծ հակառակութիւն ու յամառութիւն ծագրէ Լոյնտոնի մտաց մէջ՝ որ կուզէ եղբւր ցոյցընել թէ.

խիստ զօրաւոր և կորովաւոր է Նիւթիւնի կայսրը ։
Բայց երբ աւար ուրբաթ օրը՝ առաջին ճակատամարտին մէջ չարաչար յաղթուեալ է , ահա ազգ մի , ըսեալ է , որ թէոթորոսէն աւելի զօրաւոր է : Անդիւնի թագուհւոյն դէմ՝ անձնական ատելութիւն մի չուներալ ասկէջ կիմացուի , որ օր մի միտար Ռասամ իմացուցեր է իրեն , թէ նոյն օրը Անդիւնի թագուհւոյն ծննդեան տարեդարձն ըլլալով՝ տօնախմբուած իւր կրկատարեն իրենք : Ասոր վերայ թէոթորոս անմիջապէս հրաման տուեալ է , որ 21 թնդանօթ արձակեն և մեծ զօրահանդէս մի ընել տալէ ետեւ , արծաթեայ ապարանջան մի շնորհէր է միտար Ռասամին իբրեւ պատուանշան : Այս ապարանջանը՝ զոր տեսայ և հազիւ թէ երեք լիւս կարծէ , հապէշի մեծատիւնն անխորաք միայն կընծայուի եղեր :

«Միտար Ռասամ՝ ցուցուց ինձ իւր երկաթեայ շղթայն , որուն ծանրութիւնը երկու օխայ կայ : զոր թէոթորոս պատուոյ շղթայ կանուանէ եղեր . քանզի այս շղթային ծանրութիւնը՝ զանոնք կըօղայ պատուոյն համեմատութեամբ կըլայ եղեր :

«Օր մը թէոթորոս կայսրը տեսնելով՝ որ միտար Ռասամին սենեակը անմաքուր վիճակի մէջ կգտնուի , անմիջապէս ի պատիւ Ռասամին և ի պատիւ ծառայիցի երկու սպասաւորաց զլուսը կտրել տալով , ինքն անձամբ սկսեալ է աւել ըսելով . ահա մենք այսպէս կըպատուենք մեր բարեկամները :

«Ատերազմէն օր մը յառաջ՝ 400 ապստամբ բանտարկեալները , ի ներկայութեան եւրոպացի բանտարկելոց ղեկաւոր տուեր է ըսելով , թէ Աստուած ներշնչեց ինձ թէ ասոնք դէշ մարդիկ են և զլիաւորան արժանի :

«Այս Եւթիէ ընդհանուր զօրապետը՝ հանդուցեալ թէոթորոս կայսրի կիներ և որդիներ իւր հետ ատեր է եղեր . բայց առաջինը՝ ի ճանապարհին մեռնելով , երկրորդը՝ այսինքն իւր հօրը արժանաւոր որդին , որ 10-12 տարեկան է , ի միասին 1 ուն տոն կըտանի : Անցեալամոյ 31ին ուրբաթ դիշեր՝ յիշեալ բանտարկեալները քաղաքիս Սիւրիտիացոց եկեղեցին դումարուելով՝ իրենց ղեկին անցըր պատմեցին հետքերի ունկնդրաց :»

ՎԻՍՅՈՒՄԻ ՎԱՐՁԱԿԱՆ ՕՐԷՆԻՔ(3)

(Շարունակութիւն եւ վերջ :)

ԳԼՈՒԽ 2.

Վասն ընտրութեան քաղաքներուն մէջ :

Յօդ . 67. Երկու տարին անգամ մի , քաղաքի գաղափարը , Գաւրն , միւթիւն , ոչ մահմանական ամեն հասարակութեանց հոգեւոր զուլանները և քաղաքի խորհրդի քարտուղարները կըգումարուին ի ժողով ընտրութեան : Այս ժողովը՝ իւր աչաց տուելու ունենալով ըզրուցակը օսմանեան հպատակայ որք կըքնակին քաղաքին մայրաքաղաքը ինչպէս նաև ուրիշ գիւղաքաղաքները , տարին 150 զուրուշ ուղղակի տուրք կըվճարեն և 30 տարին ընդնուցած են , պիտի ընտրէ , նախամեծար համարելով՝ որչափ որ կարելի է , զանոնք որ կարգաւ և գրեւ զիտեն :

Նախ՝ Վարչութեան խորհրդին անդամները՝ ետապատիկ թուով աւելի , որոց կէսը ոչ մահմանական հասարակութեանց վերաբերելով , ասոնք պիտի բաժնուին ի մէջ զանազան ոչ մահմանական հասարակութեանց , եթէ հարկ ըլլայ , այսինքն ինք անդամացու առաջին տարուան համար : Այս թիւը հինգի պիտի լինէ երկու տարեկէն ետեւ ըլլալու ընտրութեանց համար :

Երկրորդ՝ քաղաքի գաղափարին անդամները կընտրէ միեւնոյն թուով և միեւնոյն պայմաններով :

Յօդ . 68. Ընտրողական ժողովին՝ նախընթաց յօդուածոյն մէջ բացատրեալ պայմանաց համեմատ նշանակուած անդամներուն անունները տպագրեալ թերթի մը գլուխը կարձանագրուին՝ որոշուած և ընդունուած օրինակին համեմատ . այս թերթին մէջ վկայական մի գրուած է , որուն տակը քաղաքին կնիքը գրուելով , թերթը կըյուզարկուի ամեն նահիէ , ամեն գեղ և ամեն թաղ քաղաքին :

Այս թերթը ընդունուելուն՝ կըկարգուցուի նահիէին ծերոց խորհրդոյ միաւորեալ ընդհանուր ժողովոյն մէջ : Ժողովը այս ցուցակին վերայ կընտրէ՝ Վարչութեան խորհրդին և քաղաքի գաղափարին անդամները կըկնապատիկ թուով աւելի . այսինքն ինք ընտրելին :

(3)Տէս լրագրոյս 828 , 831 և 835 թիւերը :

ըէն վեց հօգի , որոց անունները կարձանագրէ նոյն ցուցակին վերայ . որուն մէջ իւր վկայականը և կնիքը դնելու ետեւ , ցուցակը դարձեալ կըյուզարկուի քաղաքին մայրաքաղաքը :

Յօդ . 69. Վերոյիշեալ ցուցակներէն ի վատ , ընտրողական ժողովը և ծերոց ընդհանուր ժողովը պէտք է որ իրենց ժողովարձ դործողութեանց յայտագիրը չի նեն , ստորագրեն և քաղաքին վարչութեան խորհրդին դիւանատունը պահեն զայն :

Յօդ . 70. Գիւղական հասարակութիւններէն շինուած ընտրելիաց ցուցակները քաղաքին մայրաքաղաքը հասնելուն , քաղաքին խորհրդոյ քարտուղարը կըբանայ զանոնք ի ներկայութեան ընտրողական ժողովոյն : Այս ցուցակին մէջ նշանակուած 12 ընտրելիաց թիւը՝ 8ի կիջնեն , հանելով խորաբանչիւր հասարակութիւնէն այն անունները՝ որոնք նուազագոյն քուէ ստացած պիտի ըլլան գիւղական հասարակութեանց մէջ . յետ այնորիկ ընտրողական գործողութեանց յայտագիր մի կը շինուի , որուն մէջ նշանակուած պիտի ըլլայ քուէից յարաբերական առաւելութիւն ունեցող անունները , որոնք իշխանութիւնէն կարգուելու անդամաց թուին կրկնապատիկը պիտի ըլլայ , և այս յայտագիրը միւթիւսալը թիւն կըյուզարկուի :

Խորաբանչիւր գիւղական հասարակութիւն մի կ'այն պիտի ունենայ . և այն անձինքը որոնք գիւղական հասարակութեանց համեմատեալ ստուելագոյն թիւը ստացած են , անոնք քուէից մեծագոյն մասը ձեռք բերած կըհամարուին :

Յօդ . 71. Միւթիւսալը՝ քաղաքին ընտրելի անձանց մէջէն կըկարգէ գիւղական հասարակութեանց վարչութեան խորհրդականները և նոյն հասարակութեանց գաղափարին միւթիւնները : Այս պաշտօնարաշխութեանց նկատմամբ կրնայ Սանճարին վարչութեան խորհրդոյն կարծիքը հարցնել :

Յօդ . 72. Ի հաստատութեան ընտրութեան գիւղական հասարակութեան խորհրդականաց և միւթիւններուն , նմանապէս միւթիւսալը կարգուած ըլլալին վաւերացուելու համար՝ պայքուելու պիտի յանձնուին իրենց՝ գոյմադամներուն միջոցաւ :

ԳԼՈՒԽ 3.

Վասն ընտրութեան քաղաքներուն մէջ :

Յօդ . 75. Խորաբանչիւր սանճարին մէջ ընտրողական խորհուրդ մի կըկապուի , բաղկացեալ միւթիւսալը՝ թէն , գաւրն , մահմանականներ և մայրաքաղաքին միւթիւնէն , ոչ մահմանական հասարակութեանց հօգեւոր՝ հովիւներէն և սանճարին ընդհանուր խորհրդոյ քարտուղարէն : Այս խորհուրդը՝ իւր աչաց տուելու ունենալով ընտրելիաց ցուցակը որոնք սանճարին մայրաքաղաքը՝ ինչպէս նաև նոյն սանճարին քաղաքները կընախին , կընտրէ վարչութեան խորհրդին համար՝ և ապապատիկ թուով աւելի անդամներ , որոց կէսը մահմանական ժողովրդէն և կէսը ոչ մահմանական հասարակութիւններէն պիտի ըլլայ . նմանապէս քաղաքական և եղեւնական դատարանին համար պիտի ընտրէ միևնոյն թիւով անդամներ՝ միևնոյն պայմաններով : Ընտրողական խորհրդէն նշանակուած անձանց ցուցակը , որ պիտի շինուի քաղաքներուն համար եղած կանոնաց համեմատ , սանճարին ամեն քաղաքներուն պիտի բաժնուին :

Խորաբանչիւր քաղաքին վարչութեան խորհուրդը և գաղափարը ի ժողով գումարուելով՝ կընտրեն այս ցուցակին վերայ՝ սանճարին վարչութեան խորհրդին և քաղաքական ու եղեւնական դատարանին մէջ կարգուելու անդամաց կրկնապատիկը . և ընտրութեանց ցանկին ներքեւ իրենց կնիքը դնելով կըյուզարկեն զայն սանճարին մայրաքաղաքը :

Յօդ . 76. Քաղաքներէն շինուած՝ ընտրելիաց ցանկերը սանճարին մայրաքաղաքը հասնելուն , նոյն սանճարին թիւթիւսալը թեւեւ կըբանայ զանոնք ի ներկայութեան ընտրողական խորհրդին անդամաց , և նախին ցուցակին մէջ նշանակուած ընտրելիաց թիւէն երրորդ մասը կըպակեցնեն , իւրաքանչիւր հասարակութիւնէն հանելով այն անունները՝ որոնք նուազագոյն քուէ ստացած են քաղաքներուն մէջ . յետոյ յայտագիր մի կըշինուի , որուն մէջ պէտք է նշանակուին քուէից յարաբերական առաւելութիւն ստացող անձինքը , որոնք իշխանութիւնէն կարգուելու անդամաց թուին կրկնապատիկը պիտի ըլլան . և այս յայտագիրը՝ պիտի կըյուզարկուի : Խորաբանչիւր քաղաք մի կ'այն պիտի անձինքը որոնք քաղաքներուն համեմատեալ ստուելագոյն թիւը ստացած են , քուէից մեծագոյն մասը ձեռք բերած կըհամարուին :

Յօդ . 75. Սանճարին մէջ ընտրուած անձինքներէն՝ Վալին կըկարգէ գաղափարականները և վիւթիւնները նոյն սանճարին քաղաքական և եղեւնական դատարան , նին , և այս պաշտօնատուութեանց վրայօր կրնայ կեդրոնական վարչութեան խորհրդին կարծիքը հարցնել :

Յօդ . 76. Վարչութեան խորհրդին անդամաց և քաղաքական դատարանին միւթիւններուն ընտրութիւնը , նմանապէս Վալին կարգուած ըլլալին հաստատուելու համար՝ հրամանագրուին (պայքուելով) պիտի տրուին իրենց՝ միւթիւսալը թիւներուն միջոցաւ :

ԳԼՈՒԽ 4.

Վասն ընտրութեան կեդրոնական կառավարութեան արքունիստ մայրաքաղաքին մէջ :

Յօդ . 77. Միւթիւնի զիւրաքանչիւր կողմէ մեծ դատարանը , Տէֆիկտարը , թիւթիւսալը թեւեւ , քաղաքական և եղեւնական ատենանի մէկ գործակալը , միւթիւն , գաւրն և ոչ մահմանական հասարակութեանց զուլանները՝ որոնք իրաւամբ Վիւթիւնին մայրաքաղաքին վարչութեան խորհրդին մէջ կընտրուին , կը գումարուին ի ժողով ընտրողական նախագահութեամբ Վալին : Այս ժողովը՝ իւր աչաց տուելու ունենալով ցուցակը օսմանեան հպատակայ որոնք վիւթիւնին և սանճարներուն մայրաքաղաքները՝ ինչպէս նաև քաղաքներուն մայրաքաղաքները կընախին , 500 զուրուշ առնուազն ուղղակի տուրք կըվճարեն , վիւթիւնին մէջ յարգ և համարում ունին , ու կարգաւ և գրեւ զիտեն , այս ժողովը կըսեմք , յիշեալ ցուցակին մէջէն կընտրէ՝ կեդրոնական վարչութեան խորհրդին մէջ և քաղաքական ու եղեւնական դատարանին մէջ կարգուելու անդամաց կապաւորուելու : Ընտրելիաց ցուցակը՝ սանճարին ուն մայրաքաղաքաց մէջ կամիւթիւնի համեմատ կարգադրութեանց՝ որոնք սանճարներուն ու քաղաքներուն խորհրդականաց և միւթիւններուն ընտրութեանց կըվերաբերին : Այս ընտրողական գործողութեանց արգիւքը յայտագրուին մէջ արձանագրուելով՝ Վալին կըյուզարկուին սանճարներուն մայրաքաղաքներէն : Վալին կըծանոցանէ Բարձրագոյն Գրան այն անձանց անունները՝ զորս ինքն ընտրած պիտի ըլլայ , նախընթաց յօդուածոյ մէջ հաստատուելու կանոնաց համեմատ : Եւ այս ընտրութիւնները վաւերութիւն կըտանան Մեծ Եպարքոսական հրամանագրուելով :

Յօդ . 78. Խորաբանչիւր քաղաքին չորս խորհրդականները սանճարին մայրաքաղաքը կըգումարուին , ընդհանուր խորհրդին ժողովուելէն տմիս մը յառաջ՝ որ ամեն տարի կըգումարուի վիւթիւնին կեդրոնը , ընտրելու համար՝ թէ՛ սանճարին և թէ՛ անոր քաղաքներուն մայրաքաղաքաց ընախաց ցուցակին վերայ , երեք անձինք որոնք խորհրդականաց ընտրելութեան պայմանները պիտի ունենան , և կոչուած են մանակից ըլլալու ընդհանուր խորհրդին : Ասոնք՝ ըստ հրաւիրանաց միւթիւսալը թիւն , կեդրոնական կառավարութեան մայրաքաղաքը կըրթան : Քաղաքներուն խորհրդականները՝ որոնք սանճարին մայրաքաղաքը պիտի երթան որպէսպիսի այն տեղ ընդհանուր խորհրդին անդամները ընտրեն , կըյոնձեն անոնց՝ կամ անոնց միջոցաւ Վալին ձեռքը , կըհասցնեն քաղաքներուն ամեն խնդիրները , որոնք կը վերաբերին հասարակաց օգտակար շինութեանց , երկրագործութեան , վաճառականութեան և ուրիշ այնպիսի գործոց՝ որոց վերայ խորհուրդը ձեռնադատութիւն ունենայ քննութիւն և որոշում մի ընելու :

Մասնաւոր յօդուած :

Վարչութեան խորհրդին անդամները՝ ինչպէս նաև քաղաքական և եղեւնական դատարանաց միւթիւնները՝ երկու տարեկէն ետեւ , կիսով պիտի նորոգուին : Ամեն տարի ընտրութիւնները պիտի ըլլան խորհրդականաց և միւթիւններուն կէսին համար . որոնք կրնան վերստին ընտրուել : Ընդհանուր խորհուրդը ամեն տարի ամբողջապէս պիտի նորոգուի : Այս խորհրդին անդամները ևս կրնան վերստին ընտրուիլ :

Երկրոյ օրինաց 40 , 11 և 12 յօդուածոց համեմատ՝ արտաքին գործերը , երկրագործութիւնը և հրապարակական շինութիւնները յատուկ դործակալաց յանձնուած են : Այսու ամենայնիւ , գործոց հոգատարութիւնը գիւրացիներ համար , արտաքին գործոց տեսչի պաշտօնը՝ Վալին մուսուլման պաշտօնին վերայ յաւելուցաւ , և երկրագործութեան ու հրապարակական շինութեան տեսչութիւնները միաւորուեցան . հետեւաբար մուսուլման պաշտօն վարող գործակալը արտաքին գործոց վերայ ևս պիտի հսկէ , և երկրագործութեան ու հրապարակական շինութեան տեսչութիւնը միևնոյն գործակալի սիւտի յանձնուի :

ԱՐՇԱՆՈՅՍ

Սուրբ Եջմածնայ արժանայորդ Միաբանութենէն հրատարակուած ԱՐՇԱՆՈՅՍ անուն ամսագրոյն առաջին թուոյն մէջ հետեւեալ տեղեկութիւնները կրկնադրուածք:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ

Պատմական տեղեկութիւններէն կիմանալով, որ մեր տղային մէջ նախնական կանոն եղած էր, որ կուսակրօն հոգեւորականները, որ վանքին մէջ միաբան լինէին, իրենց վարձանէն ետքը բոլոր ստացուածքներն իրեն թաւառաւորութիւն նոյն վանքին կը մնար, և ոչ ոք իրաւունք չունէր վախճանելոյ մերձաւոր և հեռաւոր ազգականներէն թաւառաւորութեան ձեռնամուկ լինելու. և ահա այս պատճառաւ էր, որ ի հնումն մեր վանքերուն մէջ կը գտնուէր մեծամեծ հարուստ կալուածքներ, բարեկարգ հալ դարոցներ, հիւանդանոցներ, բազմահարուստ Թանգարաններ և այլն և այլն: Սակայն այս նախնական բարեկարգութիւնները երբ որ զանազան պատճառներով խանգարուեցան և նոյա ժողովրդին տեղի ունեցան աղղի աղղի զեղծմունքներ և կալուածոց ու ստացուածոց ժառանգութեան մէկէն միւսին յախճանուեցան, այն հայաբազ վանքերը և մենաստանները սկսան այն ստորին վերջին նուազութեան և ողբաբաղակ հասնել, մինչև իրենց քանդուածոց նորոգութիւն ընկելու ձեռնհաս չլինելէն ետքը, իրենց ամէն նպատակներէն զուրկ և միաբան մի անգամ ևս պահելու անկարող եղան:

Գոհութիւն Աստուծոյ, որ եկաւ հասաւ Հայաստանի աւերակոյց այցելութեան դարը: Ահա. սրբազնազոյն Հայրապետ մեր Տ. Տ. Գեղորդ Գ. ընդհանրական կաթողիկոսն ամենայն Հայոց՝ հայրապետական աթոռոյս մէջ իրեն հոգեւոր գլուխ եկեղեցական և նախնի բարեկարգութեան վերադառնալու մշտնջենական եռանդամբ ըստ օրինի նախնի սուրբ Հայրապետաց աղգիս, նախ առաջին ինքն՝ ամենուն օրինակ լինելու համար՝ իր պոյրը թողուց սուրբ Եջմածնայ ժառանգութիւն և ի նոյն յորդորեց և զմիաբանութիւն. որոնք ըստ ցանկութեան սրտից իրենց հետեւեալ դրաւոր պայման և ուստի հաստատեցին ստորագրութեամբ և մատուցին վեհափառ Հայրապետին, որպէսզի այսուհետեւ Եջմածնի բոլոր կուսակրօն հոգեւորականաց զոյքը յիս վախճանի լիցին ի ժառանգութիւն աթոռոյս:

Պայման եւ ուստի միաբանութեան Սրբապետեան մայր սուրբ աթոռոյն Եջմածնի ի ներկայութեան վեհա. կարողիկոսի ամենայն Հայոց Գեղորդ Գ.:

Ամենայն անձն որ նուիրէ զինքն ի վախճանութիւն, պարտաւոր է ըստ հրամանի Փրկչին Յիսուսի թողուլ զաշխարհ և զամենայն ինչս իւր և անձնուրացութեամբ հետեւիլ նախ կատարելով միանգամայն զպայման սրբապետ երկաման զոր երջնութեամբ առաջի սրբոյ Աղանոյ իմամ ձեռնադրութեան. և քանզի ամենայն կուսակրօն հոգեւորականը սկսեալ յապիսկսութեան անտի ցատկածան զանապանութեան ոչ զոլով տարբ գոյնց իրենց չունին իրաւունք բաժանելոյ զայնս ըստ հաճոյցի բարեկամաց իրենց և ազգականաց, և նորին իսկ ազգականը ոչ ունին իրաւունք իրեն թաւառաւոր ներկայանալ և պահանջել զոյք հանգուցելոյն, այլ յետ մահուան կուսակրօնից զոյք իրենց արժան է մնալ ի սեպհականութիւն Եջմածնի զանձնարանին, և այլոց վանքերէնց միւս բանիցն՝ վանոց իրենց, իսկ վանահարք որք ըստ տընորկնութեան հոգեւոր ծայրագոյն իշխանութեանն կարգին ի պաշտօն, նոյնպէս զոյք նոյա պատկանին սրբոյ Եջմածնի. և ոչ ոք յազգականաց հեռաւորաց կամ մերձաւորաց նոյա ունին իրաւունք յարուցանելոյ առ յոյն զվճ. իսկ եթէ իցին Աստուածահաճոյ կտակ հանգուցելոյն յօղոստ սրբոյ աթոռոյն, վանքերէնց կամ վանահանգիցնց՝ մնացեալ նոյա անխախտ նոյնութեամբ. քաղ զխեղով զոյք մեր ի ներքոյ ստորագրելոցս, ըստ ամենայնի համաձայն զտանխը և ոչ երբէք տալիք ի մեր կողմանէ իրաւունք ազգականաց մերոց մերձաւորաց և հեռաւորաց յետ վախճանի մերոյ իրեն թաւառաւոր մեր հանգիստնալ և պահանջել զմնացեալ զոյք մեր կամ մասն ինչ ի գոյնց մերոց. մեր ի սուրբ խղճէ շարժեալ խոստովանելով որ յետ վախճանի մերոյ ուր երբ և յոր պաշտօնի գտնուիցնի՝ ժառանգ և ժառանգորդ մեր է Գոնձարանն սրբոյ Եջմածնի: և ոչ այլ որ ի մերձաւորաց մերոց և յազգականաց. և եթէ նորա կամելոյն իրեն թաւառաւոր ներկայանալ ընդգրկմ մերոց կամոց և խղճի, չունիցին բնաւ իրաւունք ոչ ի հոգեւորական և ի բաղաւաղական գաւառաւանս ոչ յայլուր զանգատել և բողբոքել. և եթէ յանգընեցին՝ մի լուիցին նոյա ամենեւին, զի մեր ըստ մեր խղճի մասց յօժարակամ՝ ստորագրելով աստանօր:

—Կանխահան բարեկարգութեան արարող Սարգիս Ստեփաննոսեան որ Գարբանդ քաղաքացի Հայոց երեսփոխանն է, իրենց եկեղեցւոյ շինութեան համար նուիրել էր 15000 ռուպլի արծաթ, ուստի ի վիճակ. Հայրապետէն ընկալու կոնդակ օրհնութեան ըստ յայտարարութեան Առաջնորդի վիճակին ի քաղաքացիութիւն և միւս ջերմեռանդ մշտնջենայ:

ԱՐԱՐԱՏ

Ուսումնական և մանաւանդ տոմարագէտ անձանց ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք ի վերայ իրաւացի դիտողութեանց. զորս կը պարունակէ Հնդկաստանէն յուղարկուած հետեւեալ նամակը:

Կալիկաթ, 22 Ապրիլ 1868:

Պատուելի խմբագիր Արշալուստի,

Եւրեմի խնդրեալ մեր ի ձէնջ զքանի մի գրեանս եկեղեցական, գոհ եմք զի առաքելք սիրով: Սակայն տիրեցաք յոյժ ի վերապահ Տօնացոյցին որ ասի կարգաւոր եկեղեցական արարողութեանց և ընթերցուածոց, և չասի թէ վերապահք նորին վերջին անշիթ մասակարարութիւնն, յորժամ բազումանգամ ի շրջէ կանոնադրեալ ճաշոցի (մանաւանդ ի գեղարայս), հարկադրին պաշտօնն այք յարմարել զընթերցուածս սուրբ գրովք:

Համար 1774, յետ մետասան ամի հայրապետութեան հոգեւոր և բազմադիւն Տեառն Սիմեոնի թէպէտեւ յոսն եւ Տօնացոյց մեր վերապահ, սակայն յետոյ յամին 1785, յաւուրս Ղուկասու կաթողիկոսի սրբազնեալ ըստ կարի՝ որպէս տեսնի յատենի տօնացոյցս. իսկ զինեաց ոչ միայն անփոյթ վերապահացն մնացեալ, այլև վերապահք տալարութեան նախնայ ներպարեալ և այլք ի նոյնի. որպիսի է տեսնելի Տօնացոյցս Պօղոսի Առաջնորդի տալարանի, յամի Տեառն 1834, և Յովհաննուկէսի օրհնութեան Սոհեհնութի յամին 1849, ի կոստանդնուպոլսի:

Չվերապահ վերջնայն, ըստ մարթելոյ ըմբռնման ուղղեալ, սովաւ ընծայեմք ի տեսութիւն ձեր (ի բաց առեալ զթերութիւն թուոց սաղմոսացն). զոր եթէ պիտանացու համարեք, կարեք յէջս(1) լրացրոյք հրատարակել ի տեղեկութիւն և ի զգուշութիւն, մանաւանդ և յուղղութիւն ապառնոյ:

Եթէ ասիցէ ցմիւր որ, թէ վերապահք ըստ մասին անցեալ համանման տառիւք և և և և թէ չեք հնար տալարեցելոց գոլ անսխալ և թարց վերապահաց, խոնարհաբար ասեմք այն, զի առասպելեալ Արդոնս բազմաչեայ տակաւին ի հայեցուածս իւր սխալ, և թէ ի շարամանութիւնս բազմօք ի բանս խաղաղեալ փոփոխմունք լծորդատուից, յատուկ է իմանալ անշիթ զմիայն ուր և է ներելի: Սակայն և զսկսուածս բանից, որպիսի է դործադրութիւն տ և ա տառից, ասելի է տնօրէնութիւնն՝ անօրէնութիւն. որ չէ ներելի իմն: Մանաւանդ սովորութիւն է վերապահաց ուղղարթութիւնն կցել ի վերջ մատենից՝ զոր չունի Տօնացոյցն մեր: Ըստ օրինակին ծանուցելոյ, տարբեր ասի խնդիրք՝ որ ի Տօնացոյցի, գծ, գծ, դի, դի, իրեն գլուխ սկսուածոյ բանից, ուստի խնդրէ զղուշաւոր օրոշումն: Թող զառաւելութիւն և պնուալութիւն ուստեց միջոցին, թող և զշիթութիւն աւուրց երեքաբարձու և չորեքաբարձու, որպիսի է տեսնելի ի Պատարեցի Փետրուարի 14 չորեքաբարձ Տեառն ընդառաջ՝ ի տեղի երեքաբարձու: Թող և զայլ անհամաձայնութիւնս համարէն տօնացոյցաց՝ յորժամուրեք ուրեք գնէ նախատեսակ և ուրեք ոչ:

Հիշել արժան է և զտրամականս՝ թէ յընթացս հարուստ ամաց չգտաւ որ յեկեղեցական կամ յաշխարհական տալարիւս, բարձր վերապահացն և լցուցիչ կարեւոր թերութեանց տարեգրոց պուշնաբեայ աշխատանքութեամբ, այն է ձայն աւուրց ի տօնէ Սիւրբութեան Քրիստոսի ցրուն բարեկենդանի կիւրակէ, ի զերութիւն մարդէս մոռացիտաց, յորժամ տեսնի արաբոյ Ա, Բ, Գ, Ը, Տ, Բ, Զ, Է, Թ և Բ տարեգրոց, զանց զմնացելովք եղեալ:

Այսպէս մնայ մի խոնարհաբար ծանուցումն տալ թէ ոչ միայն զձայն աւուրց թերի մնացելոցն պատրաստեալ, այլև զիւս իմն յաջողակ մեծի շրջանին ի տարեգրիւ. որով ոչ միայն բառնի ծաղաւորին որ ի մէջ մեր և Յունաց միւս ի 95 ամաց տեղն առնու, (այսինքն չորիցս ի մեծի շրջանին 532 ամաց) և ծաղաւր առնէ զտուն Աղգիս, այլև տալ կատարել զԱստիկ մեր ըստ կերպի տարուոյն ընդ այլ:

(1) Յաջորդ բռնոյն մեզ պիտի հրատարակեմք:

քրիստոնէայս ի միասին. որ եթէ հաճեի վեհից և տան աղղին՝ մեք կամակար յօժարութեամբ ունիմք յառաջ գնել:

Իրաւ է զի բազմաշխատ Սիմեոն կաթողիկոսն մեր կարգադրեալ կանոնադրեաց զտօնացոյց մեր, որ չէր և չէ դործ թէթեւ, սակայն և այնպէս չէ յաշխարհի յաջողեալ դործ իմն կատարելադործեալ առանց զինեաց դիտողութեանց և հաստողութեանց ճարտարաց: (1) Եւ ասեմք զայս՝ զի տաւորութեամբ փոխելոյ զսահմանս՝ զորս հաստատեցին սուրբ Հարք մեր, և ոչ ախորժեմք ի ստացուածս սրբոյ մտանել կամ փոխել զսահմանս ընդգրկմ օրինացն Աստուծոյ, կամ տալ մի խաժատու մօտի դաւաճանութեան: Տե՛ս Բ, Օրի. ԺԺ. 14: Լուսի. Էբ. 28. Իդ. 10: Ժող. Ժ. 8:

Սա մանաւանդ խնդրեմք, զի մի՛ ոք չմանեցուցնէ զմեզ Գրիգորի ԺԳ Պատին, պարզողին տոմարին հոյ. յորժամ խնդիրն բանի և հանճար մտաց նորին ընդմերոյս յերկրէ յերկինս զանազանեալ. որս չափ և Սօֆի սարն Սորջուղայոյ՝ յետորոտս Հովհանս Հիմալայեան բարձրաբերձ լեռանցն եօթնից սինչ զգե՛նու համարումն մեծ:

Մին յետին եկեղեցական Հայոց:

ՆՈՐԱՏԻՊ ԱՐՇԱՆՈՅՍ

ՀԱՄԱՌՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԱՍՏՈՒԱՄԱՇՈՒՆԶ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

Ի տալարանի առաքելական Լթոռոյ սրբոց

Հալոսեանց, յԱրաւաղեմ

1867

Այս սրբազան պատմութիւնը՝ գոր պարզ աշխարհաբար լեզուաւ համառօտուած է աշխատանքութեամբ Տնտեսեան պարոն Եղիա պատմաբանին, վեհաւարաւոր 440 երեսէ բաղկացեալ եւ մարտը տալարութեամբ գեղեցիկ բողոքի վերայ տպեալ պատմական գիրք մըն է. որուն ընթերցումը խիստ օգտակար կը համարուի ամեն կարգի մարդոց եւ մանաւանդ տղայոց համար, որոց բարեպաշտ գգացումները կը զարգացնեն: Վասնորոյ կը յորդորենք ազգային դպրատանց վարժապետները՝ որ փոխանակ ուրիշ գիրքերու՝ այս հոգեգրան մատենը տան նորատի աշակերտաց ձեռքը՝ հասարակ ընթերցումը սովորելու համար և կը ընթերցուի ամեն գրավաճառաց քով ի գին 2 1/2 Ձր:

ՄԱՀԱԳՈՅՍ

Աշխատանքայն Սաղը խաթուր, որ վսեմա. Եւստիան Յովսէփ Չէլչիլին մայրն է, և երկարատեւ ախտիւ մը վարակեալ շատ ժամանակէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր, ամսոյս 17ին երկուշաբթի առաւօտուն առ Լստուած փոխեցաւ ի հասակի գրեթէ 90 ամաց. Հանգուցեալը՝ որ բարեպաշտ ու բարեխիտ արկին մըն էր, իւր կրօնական վերջին պարտաւորութիւնները լիովին կատարելով՝ քրիստոնէական հանգարտութեամբ և հաստատուն յուսով անցաւ ի լուսաւոյն կեանս: Վախճանելոյն յուղարկաւորութեան հանգէսը նոյն օրը երեկոյնի փառաւորապէս կատարեցաւ և մարմինը ամփոփեցաւ ի հոյսակալ շիրիմն Եւստիան գերեզմանին:

Հինգշաբթի օրը Ս. Սիւրբուգեան ազգային վարժարանին մէջ զեղեցիկ հանդէս մի կատարուեցաւ ի յիշատակ սրբոց թարգմանչացն մերոց Սիւրբուգայ և Սահակայ: Եկեղեցական օրհնաբանութիւններէ ետեւ, ձայնաւորի աշակերտները սկսան հայրենասիրական քաղցր երգերով հանդիսականաց աղբասիրական և ուսումնասիրական եռանդը զարթոյցանել և ի միաբանութիւն հրաւիրել բոլոր աղղը: Հետ այնորիկ յառաջագրեմ աշակերտներէն ոմանք՝ պարագայիս յարմար ճառեր կարդացին, ուսման և դաստիարակութեան օգուտները յառաջ բերելով:

Դպրոցը վայելչապէս զարգարեալ էր խնամք ուսումնական մասնաժողովոյն և պատուելի տեսչին:

—Յուլիսի 1ին երկուշաբթի օրը Ս. Սիւրբուգեան վարժարանին աշակերտաց հաջաբանութիւնները պիտի սկսին, ուստի նոյն վարժարանին հոգաբարձութիւնը կը հրաւիրէ աշակերտաց ծնողները՝ ինչպէս նաև բոլոր ուսումնասէր աղղայիները, որպէսզի բարեհաճին ներկայ գտնուիլ հաջաբանութեանց:

Ի ՏԳԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱՆՈՒՄՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵՍՈՒ